

ken zonder Gods recht te schenden, en deze ongerechtigheid is dan ook de zonde.

Deze geboden zijn positief, ook in de tegenstelling met negatief. Zij zijn niet alleen gebod, maar ook verbod. En ook op deze negatieve zij van de zedelijkheid heeft VOETIUS gewezen en ook hier verschilt hij niet van CALVIJN. Het is uit één zelfde beginsel wanneer hij tegenover de „excelsa mundi” ¹⁾ — waaronder hij dans en komedie, misbruik van spijs en drank, overdadige weelde in kleeding en huisraad rekent; — tegenover de ontheiliging van 's Heeren dag; tegenover de noodleugen en het kaartspel, het verbod van God stelt. Het is het beginsel van de onvoorwaardelijke onderwerping aan de zedewet, die omdat zij Gods wet is haar eischt, volkomen eischt ook in haar fijnere vertakkingen waarmee zij heel het leven doordringt. Deze Calvinistische moraal was den Libertijn van allerlei gading een dwaasheid en een ergernis, evenals voor zijn geestverwanten in het Genève van CALVIJN, waar Madame AMEAUX, de raadsheersvrouw, beweerde: „qu'après avoir donné son coeur à Dieu, toutes les actions sont permises et legitimes”. En een dwaasheid en ergernis was deze Calvinistische moraal en deze theonome zedelijkheid van zeer ernstig gehalte niet alleen voor den Libertijn. VOETIUS toch klaagt ergens ²⁾, dat de predikanten in zijn school gevormd, wanneer zij met het zwaard van Gods Woord tegen het misbruik van Gods naam en de ontheiliging van zijn dag, tegen de excelsa mundi en nog zooveel meer optreden, door Roomschen en Remonstranten en Gereformeerden ³⁾ beschuldigd worden van nieuwigheid en overdrijving. De kenner der historie van het Calvinistische leven oordeelt echter anders. Maar ook de kenner der historie van de ethiek in de Gereformeerde Theologie moet, als trouw aan het Calvinistisch beginsel gepaard aan het vooruitbrengen der wetenschap de maatstaf zijner waardeering is, van oordeel zijn, dat aan VOETIUS, die de puriteinsche strooming op dit gebied van weten zoo trouw in zuiver Gereformeerde bedding wist te leiden en het leervak tot zoo aanmerkelijke hoogte op te voeren, in die historie de hoogste plaats toekomt.

Terwijl nu de puriteinsche ethiek in 1648 in Engeland het

1) Disp. Select., IV, p. 325. De excelsis mundi, ad VII Decalogi praeceptum.

2) Disp. Select., III, p. 12.

3) VOETIUS noemt deze laatste „carnales auditores”.